

بسمه تعالی

دستورالعمل نحوه اعمال دقت و نظارت ویژه هنگام ارائه خدمات پایه به اشخاص

سیاسی خارجی در موسسات اعتباری

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تامین مالی تروریسم و نیز در اجرای موثر تکالیف مقرر در آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آئین نامه های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی به ویژه ماده ۹ آن؛ دستورالعمل « نحوه اعمال دقت و نظارت ویژه هنگام ارائه خدمات پایه به اشخاص سیاسی خارجی در موسسات اعتباری » به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می‌شود:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- موسسات اعتباری: بانک‌ها (اعم از بانک‌های ایرانی و شعب و نمایندگی بانک‌های خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، موسسات اعتباری غیربانکی، تعاونی‌های اعتبار، صندوق‌های قرض‌الحسنه.

تبصره: موسسات اعتباری فوق شامل شعب و نمایندگی‌های مستقر در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شوند.

۳-۱- شماره اختصاصی: شماره منحصر به فردی که مطابق تصویب نامه شماره ۱۶۱۷۳/ت ۴۰۲۶۶ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ هیات محترم وزیران، برای هر یک از اشخاص خارجی تعیین و اختصاص داده می‌شود.

۴-۱- قانون: قانون مبارزه با پولشویی (مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی)؛

۵-۱- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی؛

۶-۱- اشخاص حقیقی خارجی: افرادی هستند که تابعیت ایران را ندارند. دارای مدرک شناسایی کشور متبوعه (گذرنامه) معتبر بوده و دارای رواید و یا پروانه اقامت معتبر در ایران می باشند. در خصوص آوارگان خارجی دارای کارت هویت ویژه اتباع خارجی و یا کارت خروجی مدت دار (آمایش) معتبر صادره از سوی وزارت کشور ج.ا.ا. و در مورد پناهندگان خارجی، دارندگان دفترچه پناهندگی معتبر صادره از سوی نیروی انتظامی ج.ا.ا. می باشند.

۷-۱- اشخاص سیاسی خارجی

اشخاص حقیقی خارجی ای که حداقل دارای یکی از شرایط ذیل هستند:

۱-۷-۱- دارای سمت سیاسی رسمی در کشور خود بوده و یا به نیابت از کشور خود، دارای

سمتی دیپلماتیک در کشورهای دیگر هستند.

۲-۷-۱- بدون داشتن سمت رسمی در کشور خود، به عنوان یک شخص سیاسی حزبی در آن

کشور شناخته می‌شوند و در کشور خود یا خارج از آن، به فعالیت سیاسی اشتغال دارند.

۳-۷-۱- در سازمان‌های بین‌المللی یا بین دولتی دارای سمت رسمی هستند.

۱-۸- اشخاص سیاسی خارجی ویژه: اشخاص سیاسی خارجی بند پیشین(بند ۱-۷) و یا دیگر اشخاص سیاسی خارجی وابسته به گروه های نظامی یا شبه نظامی و یا فرقه ای، مشروط بر آن که دارای حداقل یکی از شرایط ذیل باشند:

الف - مورد تعقیب اینترپل باشند.

ب- از نظر مقررات استرداد مجرمین تحت تعقیب باشند.

پ - از نظر شورای امنیت سازمان ملل مشمول تحریم باشند.

تبصره: مصادیق اشخاص سیاسی خارجی و اسامی اشخاص سیاسی خارجی ویژه توسط بانک مرکزی به روزرسانی شده و به موسسات اعتباری ابلاغ می شود.

۱-۹ - خدمات بانکی و اعتباری: به انواع خدماتی که توسط موسسه اعتباری به مشتری ارائه می شود، اطلاق می گردد. خدمات بانکی و اعتباری به دو نوع «خدمات غیر پایه» و «خدمات پایه» - به شرح زیر- تقسیم می شود.

۱-۹-۱ - خدمات غیر پایه: به خدماتی اطلاق می شود که ارائه آن ها به مشتری، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات به وی نیست و یا به ارتباط مشتری با موسسه اعتباری استمرار نمی بخشد. ارائه این خدمات به مشتری، فقط مستلزم شناسایی اولیه وی توسط موسسه اعتباری و به شرح مذکور در این دستورالعمل است. موارد ذیل از جمله مصادیق خدمات غیر پایه است:

- حواله وجوه؛
- انجام هرگونه دریافت و پرداخت؛
- خرید و فروش ارز اعم از نقدی، حواله ای، چک مسافرتی ارزی و موارد مشابه؛
- صدور انواع چک های بانکی و چک های بین بانکی(چک رمزار) و پرداخت چک؛
- خرید و فروش گواهی سپرده(عام و خاص) و دیگر اوراق بهادار.

۱- ۹-۲- خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارایه سایر خدمات توسط موسسه اعتباری می باشد و ارایه آن به مشتری موجب می شود تا وی برای اخذ خدمات مکرر و متمادی به موسسه اعتباری مراجعه کند. موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می باشد:

- افتتاح انواع حساب های بانکی؛
- اعطای تسهیلات و عملیات لیزینگ؛
- عملیات اعتبارات اسنادی؛
- صدور انواع ضمانتنامه های بانکی و ظهر نویسی؛
- خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سفته) و ظهر نویسی آنها؛
- اجاره صندوق امانات؛
- صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.

ماده ۲ - موسسه اعتباری موظف است هنگام ارائه خدمات پایه به ویژه خدمات بانکی ذیل به اشخاص سیاسی خارجی، مقررات مذکور در این دستورالعمل را رعایت کند:

- ۱- افتتاح، انسداد(تمام یا بخشی از حساب) و بستن حساب سپرده قرض الحسنه جاری؛
- ۲- افتتاح، انسداد(تمام یا بخشی از حساب) و بستن حساب سپرده قرض الحسنه پس انداز و حساب سپرده سرمایه گذاری مدت دار.

تبصره ۱- به موجب نامه شماره ۶۴۴/۱۴۹۶۹۷۷ مورخ ۱۳۹۰/۸/۲۳ مدیر کل حقوقی بین المللی وزارت امور خارجه، معرفی افراد حقیقی و حقوقی نمایندگی های خارجی مقیم جمهوری اسلامی ایران برای انجام عملیات بانکی و دریافت خدمات پایه، مستلزم صدور نامه رسمی از سوی اداره کل تشریفات وزارت امور خارجه می باشد.

تبصره ۲- ارایه کلیه خدمات پایه به اشخاص سیاسی خارجی ویژه ممنوع است. در صورت ارایه خدمات پایه به این اشخاص قبل از ابلاغ این دستورالعمل، لازم است مراتب به قید تسریع به بانک مرکزی اعلام شود تا پس از انجام بررسی های معمول، نحوه اقدام به موسسه اعتباری اعلام شود.

تبصره ۳- ارایه خدمات پایه به سایر اشخاص سیاسی خارجی بلامانع است اما مراتب باید به قید تسریع به بانک مرکزی اعلام شود.

ماده ۳- در صورت انصراف شخص سیاسی خارجی از اخذ خدمات پایه و یا توقف ارایه این خدمات به وی (مثل انسداد حساب، تسویه تسهیلات و ...); لازم است مراتب به بانک مرکزی اعلام شود.

افتتاح حساب سپرده قرض الحسنه جاری

ماده ۴- افتتاح حساب سپرده قرض الحسنه جاری برای اشخاص سیاسی خارجی، صرفاً در چارچوب مفاد دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی موسسات اعتباری و به خصوص، شناسایی کامل آن ها امکان پذیر است.

ماده ۵- برای افتتاح حساب سپرده قرض الحسنه جاری برای شخص سیاسی خارجی، موسسه اعتباری موظف است این موضوع را مورد بررسی قرار دهد که شخص متقاضی، جزو کدام دسته از اشخاص سیاسی خارجی مذکور در این دستورالعمل است. در این رابطه:

۵-۱- افتتاح حساب جاری برای اشخاص سیاسی خارجی ویژه مطلقاً ممنوع است.

۵-۲- اگر کشور موطن اصلی شخص سیاسی خارجی جزو کشورهایی باشد که جرم های سازمان یافته و مرتبط با پولشویی در آن زیاد است افتتاح حساب جاری برای این افراد منوط به اخذ اجازه از بانک مرکزی است.

۵-۳- در صورتی که پس از افتتاح حساب، اشخاص سیاسی خارجی صاحب حساب مشمول یکی از دو بند پیشین شوند (یکی از بند های (۵-۱) و یا (۵-۲)؛ لازم است مراتب به قید تسریع به بانک مرکزی اعلام شود تا پس از انجام بررسی های معمول، نحوه اقدام به موسسه اعتباری اعلام شود.

ماده ۶- بانک موظف است به منظور حصول اطمینان از عدم مطابقت مشخصات متقاضی افتتاح حساب با مشخصات افرادی که افتتاح حساب جاری برای آنها مجاز نمی باشد (از جمله افرادی که بنا به دستور مرجع قضایی و یا به دلیل دارا بودن سابقه چک برگشتی در لیست سیاه قرار دارند)، کنترل های لازم را اعمال نماید.

ماده ۷- پیش از افتتاح حساب جاری، بانک موظف است از طریق ساز و کارهای پیش بینی شده، نسبت به شناسایی تعداد حساب های جاری متقاضی در تمامی شبکه بانکی، اطلاعات لازم را کسب نماید. همچنین به منظور شناسایی متقاضی ای که دارای حساب های جاری متعدد است و احتمال می رود برای افتتاح حساب جاری جدید فاقد صلاحیت لازم باشد، بانک باید فعالیت های کنترلی مناسب را در چارچوب " رهنمودهایی برای نظام مؤثر کنترل داخلی در مؤسسات اعتباری " موضوع بخشنامه شماره م/۱۱۷۲ مورخ ۱۳۸۶/۳/۳۱ بانک مرکزی طراحی و اعمال نماید.

افتتاح حساب سپرده قرض الحسنه پس انداز و سپرده سرمایه گذاری مدت دار

ماده ۸- هنگام افتتاح سپرده قرض الحسنه پس انداز و سپرده سرمایه گذاری مدت دار برای اشخاص سیاسی خارجی، بانک موظف است نسبت به شناسایی کامل وی - برابر ضوابط مذکور در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی مؤسسات اعتباری - عمل نماید. برای افتتاح سپرده قرض الحسنه پس انداز و سپرده سرمایه گذاری مدت دار؛ اقامت دائم فرد متقاضی در کشور ایران ضرورت ندارد.

بستن و مسدود کردن حساب

ماده ۹- در موارد ذیل، حساب‌های مذکور در این دستورالعمل بسته می‌شوند:

۹-۱ - درخواست متقاضی؛

۹-۲ - در صورت صدور حکم قضایی توسط محاکم ایرانی؛

۹-۳ - در صورت صدور حکم قضایی توسط محاکم خارجی پس از تأیید بانک مرکزی؛

۹-۴ - در صورت صدور دستور مراجع بین‌المللی پس از تأیید بانک مرکزی.

تبصره: مسدود کردن موجودی حساب‌های فوق فقط در صورت وجود شرایط مذکور در بندهای (۹-۲)، (۹-۳) و (۹-۴) امکان پذیر می‌باشد. موسسه اعتباری موظف است بستن و یا انسداد حساب اشخاص سیاسی خارجی را به همراه گزارش کاملی در این زمینه؛ به بانک مرکزی گزارش کند.

الزامات کلی:

ماده ۱۰ - کلیه مؤسسات اعتباری موظف هستند از رعایت مفاد این دستورالعمل در شعب خارج از کشور خود، اطمینان حاصل نمایند.

ماده ۱۱ - مؤسسات اعتباری موظف هستند کلیه خدمات پایه ارائه شده به اشخاص سیاسی خارجی را به بانک مرکزی اطلاع دهند.

ماده ۱۲ - موسسه اعتباری باید علاوه بر رعایت مفاد این دستورالعمل، مقررات مربوط به نحوه افتتاح، انسداد و بستن حساب جاری را که ناظر بر کلیه اشخاص حقیقی ایرانی و خارجی است؛ در مورد اشخاص سیاسی خارجی نیز رعایت کند.

این دستورالعمل در ۱۲ ماده و ۶ تبصره در دوازدهمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۱۲ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.